

Per què pensem el que pensem?

Una ressenya de
JAUME SOLER PÉREZ

Per què pensem el que pensem? és el nou treball del doctor en física Vicent Botella i del doctor en filosofia Javier López. Aquests, acostumats a publicar textos de les seues respectives temàtiques (tot i que Botella també escriu poesia), s'han unit per crear un estimulante viatge neurocientífic amb tocs de filosofia de la ment que ells mateixos han classificat com a divulgació crítica. El llibre, doncs, és un punt de partida excel·lent per endinsar-se en algunes de les qüestions importants respecte al funcionament de la nostra ment.

Tot i no ser ben bé un manual, sinó més aviat una obra que fuig del caire acadèmic, és un fonament òptim per a l'inici d'aquells que no gaudeixen de bagatge en les qüestions referents al funcionament del cervell, tant pel que fa als aspectes més neurològics com als de caire filosòfic. L'obra, doncs, és un viatge que travessa els distints *modus operandi* de la nostra ment i el nostre cervell.

Aquest recorregut començarà parlant dels nostres biaixos, així com d'algunes il·lusions

cognitives. Il·lusions tals com l'exercici ideat per Shane Frederick, que fa: «si 5 màquines fan 5 bolígrafs en 5 minuts, 100 màquines faran 100 bolígrafs en __ minuts». També veurem com el nostre cervell cerca la comoditat, la simplificació dels processos i, en conseqüència, les nostres creences tendeixen a focalitzar-se en creure allò que ens és més fàcil de creure, allò més simple o, fins i tot, allò més positiu. Cosa que em recorda al llibre *Obvietats (o quasi)*, de Tobies Grimaltos, on s'explica per què el fet que quelcom ens convinga que siga veritable no fa que ho siga efectivament, sinó que ens dona més possibilitats perquè nosaltres així ho creiem.

Seguidament, els autors se centren a estudiar distintes idees, com la variació de les nostres creences dependent del context en què se'ns presenten. També analitzen diferents biaixos com l'aversion a la pèrdua (enfront de dos missatges sinònims ens sembla més acceptable aquell amb connotacions optimistes que no pas el més pessimista); l'efecte halo (la tendència a generalitzar i formar-se imatges d'una persona a partir de trets vagues; trets com la bellesa, per exemple,

es correlacionen amb una suposada bondat i intel·ligència); les problemàtiques derivades de la pressió social (amb efectes com el *bandwagon*) o els estereotips, i les seues conseqüents profecies autocomplides. Es desenvolupen altres idees, com el fet que les emocions són racionals, que les creences i els pensaments automàtics poden afectar negativament a les nostres accions per la nostra pròpia predisposició, així com altres tipus de biaixos, com l'*heurística de l'afecte*, el *biaix de la negativitat* i el *raonament motivat* els quals són tractats per explicar la preferència del nostre benestar a acceptar en creure els fets quan aquests no ens són convenients. A més a més, els autors ens demostren com el valor de les coses i de les decisions ens afecten psicològicament, tot mostrant la problemàtica que patim mancament de satisfacció a l'hora de triar entre diverses opcions, així com que ens és complicat realitzar prediccions acurades, amb un atzar a favor nostre o la nostra contra i factors que per regla general se'ns escapen.

El llibre acabarà centrant-se en la problemàtica de la mentida i en la importància que, necessàriament, ha de rebre la veritat. Se'ns mostra com conèixer allò cert és més complicat que creure en el que ens convé i, també, com tendim a sobrevalorar el nostre coneixement en tots aquells àmbits en què no som experts. I conclou, finalment, en la necessitat d'un equilibri entre l'escepticisme i la confiança en els fets, és a dir, la necessitat de ser crítics amb allò que se'ns presenta.

Aquest llibre, he de dir, m'ha semblat una obra de divulgació científica i filosòfica molt interessant, amb la necessària perspectiva crítica. Tal com ja he indicat anteriorment, em sembla un punt de partença ideal per a aquelles persones que els interesse saber respecte al funcionament de la nostra ment, així com per

a aquelles que ja en sàpiguen i vulguen gaudir d'una lectura amena i interessant. Si bé és cert que el títol pot portar a certes confusions ja que el text gairebé no tracta ni la mentida ni el soroll (ni en el sentit primari del terme, ni en el semiològic*) en profunditat, aquesta obra, tot i això, m'ha semblat excel·lent. Cal destacar, a més, que la mentida, així com altres qüestions tractades, potser mereixerien explicacions teòriques necessàries per poder aprofundir en el seu estudi o entendre ben bé com funcionen; però, aquesta renúncia segurament responga al fet que els autors tampoc pretenien escriure una obra acadèmica. Tot i açò, considere que ens trobem enfront de una obra més que suggestiva, un llibre útil per conèixer les tendències a errar que pateix la nostra ment, per saber com el context, les emocions i altres factors externs afecten tant a la nostra consciència com al nostre inconscient, etc.

Per tant, *Per què pensem el que pensem?* és una remarcable obra divulgativa que posa a l'abast de tothom qüestions força interessants tant de l'àmbit de la filosofia com de l'àmbit de la neurociència. Aquesta, tal com hem vist, dona una resposta fonamentada a diverses qüestions quotidianes fugint, però, de la criplicitat que solen rebre les respostes d'aquest caire. En resum, podem dir que el llibre ajuda a entendre'ns millor a nosaltres mateixos i a la resta. Dit en altres termes, Vicent Botella i Javier López són capaços, en menys de dues-centes pàgines, de respondre a per què pensem el que pensem.

* 1. So que no és la veu humana o d'un animal ni el so d'un instrument musical, so que es considera no harmònic. [...] 3. m. LING./SOCIOLOGIA. En semiologia, interferència que afecta un procés comunicatiu. (DNV)